Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 3 — Fylke: Telemark

Tilleggsspørsmålnr. — Herad: Heddal.

Emne: Brynet — Bygdelag: —

Oppskr. av: Johs. H. Tveitan. — Gard: Gjestrud

(adresse): Tinnegrend st. — G.nr. 47. Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Samraad med H.K. Gjestrud. s. adr.

SVAR

I gamal tid fekk dei bryne fraa Eidsborg
av naturleg stein, fyre og um kring 1890. E. bryna
var store tunge lange kantute skjeldan med
naturlege flatur. Desse fekk ein ved aa stroje
sand paa store flate hellur med vatn uppi.
Her slipa ein raa bryne 4 kantut med
jamne fine flatur til bryne eggflatur.—

1. Bryne. et Bryne. aa Brynö. Ordet hein er
ikkje kjendt her. Denne vart bruka den kun-
ne vera stor som ein 1/2 part av eit stort deila
bröd. Jamnast sett fast under bruken. E. i denne
og denne hoggjarnet.

2. Seinare aar, etter 1910 umlag for det meste av
kunststein. Dei gamle bryne fraa Eidsborg g.t.d.
skulde vera huset— teikningar i Steinflata
som graalius. Da var det eit godt bryne.
Her ligg eit gamalt bryne, tilhört Johs T. Strand, f. 1817
– 1900—. Det er mörkt hart. storleik 21 x 6 x 2 cm.
Sikkert ikkje fraa Eidsborg. Eit kjaabryne. E. bryne
26 x 3 x 2 cm gosare, blaubare.— Her i Bygda fants
ikkje brynestein bröt. Det kaaka at ein ogaman
for um kring selde Eidsborg bryne. Dei kosta
umlag 30–40 öre.— Da ein kom saa langt at ein
fekk kunne slipestein at, vart dei bruka.
Den sette ein ko etter seg som måtte brynas kvast

2688

„Den ruedde kniden (ovfo)

3. Dei eggjarn av ulik form – treskjerarkniv, er vart nok helst berre bryn.

4. Tynning, ukjendt framgangsmåte her. –
Den gamle Treitenstugo (9.45 kr. 6) maa paa
5 Telemark & Grenlands Museum – var bygd i 1794. Da den var riven for umlag 40 år sidan, fant dei i muren to – 3 – steinar som tydeleg visa at dei hadde bruka dei som brynesteinar – denner. Dei hadde kvar ei flat side og var langt større enn denner plar vera og av ein slags graastein. – (Uta for dynna (dôra) til denne stugo stod og ein stein, uml. 1 alen høg som kvinfolka hadde paa, naar dei skulde setja seg i salen. – Ri paa hest.)
Slipesteinen stod alltid ved huset.

6 Høget farskjellig. Kom an på ljaaen, og davist den som bruka han, um han kunne „hakka"

7 Ljaaen rein. Etter bryne, trestikke trest av eik eller ask. Sams stadd. ljaastikke.)
Bryne og ljaastikke er her to ulike ting.
Stikke ljaaen. ei stikke.

8 Ljaaen tek dei av orve under slipinga. Med eggen imot seg.

9. Hangljaavet i bakken. Stuttorv vart halden mellom kniva og paa brynet og stikka.

10. Brynsleholken. 4kanta trest. delt i to og uthola. Deretter sett saman, ovida med nedev, festa med trepinnar. Hai bryne med vatten.
Den vart hengt i ein krok paa beltet. Paasida.

11. Ukjendt her.

12 Svar under 10.

13 Ja alle bryne maa duppast i vatn før bruk.
Tjere og sand paa trestikkur, brukast naar ljaaen vart utakjent. –

2688

2688

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

III Bryllupet.

Ole ikkje brukta her til bryllu.

14 Brygregtöss. 15 ukjendt her.

16 Ukjendt her.

17 — " — Hvis gjæsten taag ei tid vart den betre mor ein fekk den att. Helst da dårleg gjå.

18 Ukjendt her. „Berre ei tru, tenkje me. —

19 „Tru!"

20 Ukjendt her.

2688
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

2688
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING